

Hvem er egentlig homofil?

Ulike undersøkelser opererer med ulike definisjoner av homofili. Dette viser seg trolig å være den viktigste grunnen til at forskning på andelen homofile i en befolkning gir så store variasjoner.

TEKST

Reidar Ommundsen

PUBLISERT 1. september 2007

Ulike undersøkelser i forskjellige land har funnet store forskjeller i utbredelse av homofili: andelen homofile i befolkningene varierer fra bare 1 prosent til 21 prosent. Denne enorme forskjellen i forekomst skyldes ikke kulturforskjeller, selv om dette også kan ha noe å si. Den skyldes heller at undersøkelsene er basert på ulike definisjoner av homofili i ulike land – og innenfor ett og samme land. Dette kommer frem i en artikkel av den amerikanske psykologen Ritch Savin-Williams fra Cornell-universitetet i New York. Savin-Williams har gått igjennom en rekke nyere statistikker over utbredelsen av homofili og funnet at det særlig opereres med tre ganske forskjellige definisjoner.

1. *Den følelsmessige definisjonen* handler om å føle seg tiltrukket av sitt eget kjønn. Det vil si at man kan bli forelsket i en person av samme kjønn, eller også føle seg sterkt seksuelt tiltrukket. Personer klassifiseres som homofile (eller homoseksuelle) ut fra denne definisjonen på basis av spørsmål som «Kan du bli forelsket i en mann? Og i en kvinne?» Og «Føler du deg av og til seksuelt tiltrukket av en mann? Og i en kvinne?». En person blir rubrisert som homofil ut fra denne definisjonen, dersom vedkommende viser større tendens til forelskelse og seksuell tiltrekning til personer av eget kjønn.

2. *Den atferdsmessige definisjonen* handler ikke så mye om indre følelser, men mer om ytre seksuell atferd. Her defineres man som homoseksuell dersom man faktisk pleier seksuell omgang med personer av sitt eget kjønn. I en konkret undersøkelse kan man for eksempel be personer oppgi hvor ofte de går til sengs med en mann, og med en kvinne: aldri, sjelden, av og til, eller ofte. De som ofte eller utelukkende har sex med en av eget kjønn, betraktes som homoseksuell ut fra denne atferdsmessige definisjonen.

3. *Den identitetsmessige definisjonen* handler om personens selvforståelse som homoseksuell eller heteroseksuell, uansett hva personen føler eller gjør for øvrig. Her tar man utgangspunkt i personens egen klassifisering eller definisjon av sin egen legning som enten heteroseksuell eller homoseksuell.

Disse tre definisjonene av homofili eller homoseksualitet kan vel alle virke rimelig fornuftige og velbegrunnede, men de er altså ganske forskjellige. I større

befolkningsundersøkelser resulterer de i høyst ulike anslag over forekomst av seksuell orientering.

Vanligvis finner man størst prosentmessige utbredelse av orientering mot eget kjønn når det legges en følelsesmessig definisjon til grunn. Lavest proSENTSATS finner en når det opereres med den identitetsmessige definisjonen, mens tallet ut fra en atferdsmessig definisjon ligger et sted midt imellom. For eksempel viste en undersøkelse fra USA at det blant voksne personer var 8 prosent som var følelsesmessig tiltrukket av personer av eget kjønn, 6 prosent var atferdsmessig homoseksuelle, mens bare 2 prosent var homoseksuelle ut fra en identitetsmessig definisjon. I tillegg til dem som selv definerer seg som homoseksuelle, er det altså en del som har hyppig seksuell kontakt med personer av eget kjønn, og enda flere som har lyst til det. Savin-Williams viser også til en norsk undersøkelse. Her fant man enda større forskjeller, og da særlig mellom de to første gruppene: En følelsesmessig definisjon ga en utbredelse på 15 prosent (men her flere blant kvinner, 21 prosent; menn 9 prosent), mens den atferdsmessige definisjonen resulterte i et anslag på 7 prosent. Ut fra den identitetsmessige definisjonen ble utbredelsen anslått til 5 prosent av befolkningen. At det både ut fra den følelsesmessige og den identitetsmessige definisjonen var vesentlig flere med en orientering mot personer av eget kjønn i Norge enn i USA – selv om det var noenlunde lik prosent i de to land som oppførte seg homoseksuelt – kan trolig skyldes en mer tolerant og ikke-diskriminerende holdning til homofile i vårt land enn i (deler av) USA.

Artikkelen til Savin-Williams tar også opp mulige negative konsekvenser av å være homofil, sett ut fra de tre ulike definisjonene. Det har vært antatt at homofili ofte fører til psykisk mistrivsel, enten fordi denne legningen – ifølge tidligere oppfatninger – i seg selv ble sett på som en form for psykisk lidelse, eller som de fleste i dag mener, at det stadig fins fordommer («homofobi») mot homofile i brede lag av befolkningen, kanskje særlig blant de eldre. Resultater fra tidligere forskning, som har blitt tatt til inntekt for større psykisk mistrivsel blant homoseksuelle, er en hyppigere forekomst av selvmord i denne gruppen. Litteraturgjennomgangen til Savin-Williams viser imidlertid at dette stort sett bare gjelder for en av definisjonene, nemlig den atferdsmessige. Nærmere analyser viste imidlertid at dette bare gjaldt de atferdsmessige homoseksuelle som hadde startet meget tidlig i livet, og som hadde hatt mange skiftende partnere. Da man sammenlignet selvmordstallene for denne undergruppen med tall for hyppighet av selvmord blant heterofile som også hadde startet meget tidlig på en stor og omskiftelig seksuell aktivitet, viste det seg at det ikke var noen klar forskjell i selvmordshyppighet i de to gruppene. Savin-Williams konkluderer derfor med at det neppe er homoseksualitet – uansett definisjon – som er forbundet med psykisk mistrivsel og økt selvmordstendens. Derimot kan det se ut til at det er en impulsiv og promiskuøs seksuell atferd som øker risikoen for selvmord hos både homofile og heterofile.

Teksten sto på trykk første gang i Tidsskrift for Norsk psykologforening, Vol 44, nummer 9, 2007, side

TEKST

Reidar Ommundsen